

Seznam příloh

Příloha 1 – fotografie Miloše Kodejšky a Vladimíra Poše s manželkou na tzv. „Orffohraní“
které připravila střední pedagogická škola v Praze

Příloha 2 – přepis videa Miloše Kodejšky a Vladimíra Poše

Příloha 1

FOTOGRAFIE

Fotografie Miloše Kodejšky a Vladimíra Poše s manželkou na tzv. „Orffohraní“ které připravila střední pedagogická škola v Praze

Příloha 2

PŘEPIS VIDEA

Vladimíra Poše píše v textu kurzívou a malým písmem.

Miloše Kodejšku píše v textu kurzívou a velkými písmeny.

„V Dijonu se konal jeden z těch osmi kongresů v 1968, tak jsem tam teda jel, byli jsme pozvaní a měli jsme to všechno zaplacený od skladatelů. A nechal jsem auto u Beckra v jeho továrně. Tam jsem jel vlakem, já jsem se bál jet do Francie autem. Ono to přece jenom mluví se tam francouzsky a domluvit se tam je těžký, takže ve Švýcarsku taky. Tak jsem si sedl na vlak a Becker mě tenkrát neznal. Myslel si, že přijde nějaký fousatý šedesátiletý profesor a on tam přišel třicetiosmiletý, nebo ani snad to ne. Když jsem od něj odjížděl tak vytáhl obálku a dal mi 500 marek a říkal: „Tady máte na ten týden, vím, že Češi nemají peníze.“ A říkal, že ví že Češi nemají peníze, jenže to já měl všechno zaplacený, a to on nevěděl.“

„Tak jsem se za týden vrátil, no a když jsme se loučili, tak jsem mu tu jeho obálku nerozlepenou s markami podával a říkám: „Tady máte těch 500 marek“, protože já jsem je nepotřeboval. A on div nepadl do mdlob: „To se mi ještě v životě nestalo, a ještě k tomu od Čecha, který nemá peníze.“ A tím jsem si to u něj tak nějak vyžehli, a pak když jsme emigrovali a on se dověděl že Poš je v Salzburku, tak přijel a dal mi na stůl 5000 marek. Říkal: „To je jedno až budete mít třeba za 20 let tak...“. Tak jsem mu to splácel asi 10 roků. Takže to byli naše začátky.

„Osm lidí v třípokojovém bytě bydlelo tři měsíce, a říkám, o víkendu vařily ty ženy obě dvě nebo to to vařila ta paní Alligerová a představ si, my jsme museli šetřit. Představ si my jsme měli málo peněz. Nebyla to nouze, ale museli jsme šetřit s každým halířem, takže jsme koupili k obědu třeba jedno kuře pro osm lidí jo? Takže, to jsme se potom smáli, když jsme se si to vypravovali. U toho Alligera to bylo zrovna tak. Tak Karel Alliger, zakladatel té školy udělal obrovskou kariéru. A s ním celá rodina Alligerova. Tak oni se potom dostali do toho Grefflingu.

„On taky pocházel ze smíšené rodiny, takže perfektně mluvil německy to bylo velké plus. Tak nakonec oni vymysleli všechno možný. Nakonec to dopadlo, že ho nechali v rámci té továrny a když viděli, jak je ohromně šikovný i fotograf i manager, tak řekli: „My vás vemem do vedení firmy a vy budete dělat propagačního agenta. Vy budete dělat kurzy po celým Německu a vozit tam sebou.“ Koupili mu speciální auto, kam se všechny ty nástroje vešly. Tak on jezdil skutečně po celým Německu a dělal semináře a on o tom jako nikdo nevěděl, že je zaměstnanec té firmy. On tam jezdil jako pedagog a vysvětloval o co jde v tom Schulwerku, a ukazoval ty nástroje.

Dosáhnul tak daleko, že mu koupili fotografický aparát, který byl dražší, než automobil a dělal jim tlusté katalogy.“

„Tenkrát, když přišel na tu konzervatoř, tak si proměřil všechny xylofony, metalofony a Glockenspiele, a udělali v Šumperku ty nástroje. Ovšem oni neměli na ty xylofony ty kameny, a ono to strašně špatně znělo, protože to je Jakarandia a to se dováží z Brazílie, to originální. Ale oni si to udělali tak, že jim to skutečně trochu znělo no a oni měli orffovský instrumenty a Škerel potom za rok a dělal první seminář v tom Šumperku. Tak oni už tam to prostě nástroje a tympany, oni si ty nástroje udělali na koleně v tom Šumperku. A předvedli nám čoveče takový program, který jsem neviděl za 25 let na Orffovy škole. To dělala ta jeho žena ona byla ohromná pianistka, byla to absolventka Brněnské klavírní konzervatoře. Jmenovala se za svobodna Kapelová a provdaná Alligerová. Mladá, krásná žena. Stoprocentní žena se vším všudy. Tak jsme v létě přijeli s Kevevem a škola pro nás na konci školního roku, tak to musel být konec června, udělala závěrečný představení. A ona tam prezentovala svojí roční práci, jak ona pochopila Schulwerka a Karel jí samozřejmě pomáhal a všecko. No, co ty děti dokázaly, jak na to hrály, jak tancovaly a zpívaly v rámci nějaké pohádky, no, to jsem tady neviděl za 25 let, no to byl zázrak. Takže tím si on udělal jméno. Greßfiel, to byla malá vesnice, ale parádní a bohatá. Nedaleko Mnichova, tam byly ty továrny a on si tam postavil druhou fabriku a na ty nástroje se vozilo všecko z Ameriky. Dali tam skupinu dětí a jednou za týden jí vyklidili jídelnu a paní Alligerová tam pracovala s malými dětma. A nakonec to dopadlo tak, že odcházel ředitel z Greßfienský hudební školy a Karel byl jmenován ředitelem té školy, takže měl dvě funkce. Teda na té škole toho moc nepobyl, protože jezdil po celým Německu, ale jeho žena pracovala jako učitelka klavíru i s jinou Češkou, velice sympatickou. Já jsem je tenkrát znal. Jo, a Karel přišel na to, že Německo nemá Orffovu organizaci orffistů, tak to udělal Karel a Alliger pro celé Německo! S pomocí dvou sekretářek dostal budovu, a z toho Greßfiengu řídil celou organizaci. Založili odbočku Orffový institut v Mnichově, a to dělal všecko Alliger, takže to byl vskutku velice významný pracovník.“

„KDO TO ZALOŽIL TU ODBOČKU?“

„To financovala vše ta továrna a pak to možná tu organizaci Orffovu přebral snad dokonce stát. Já sám přesně nevím, jestli ministerstvo školství. To mělo pak tisíce a tisíce členů a Karel jezdil, protože to sám dirigoval.“

„KDYBYS EMIGROVAL DO SALZBURKU, TAK BYS BYL TAKOVÝM ŘÍDÍCÍM PRACOVNÍKEM CELÉHO TÉ... FRANTIŠEK SEDLÁK TO NAZVAL JAKO RENESANCE HUDEBNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKOSLOVENSKU, A MYSLÍM SI, ŽE TO TAK TAKY

SKUTEČNĚ BYLO. DÍKY ZA TVOU ÚČAST V BUDAPEŠTI NA TOM KONGRESU ISME, KDE TY PODNĚTY PŘIŠLY. MYSLÍM SI, ŽE NA TOM DOBRÉM POČÁTKU VŠECHNO ZÁLEŽÍ, JAK ŘÍKÁ J.A.K. TAKŽE ZKUS JEŠTĚ JEDNOU ZHODNOTIT PO TOM PŘÍJEZDU Z ISME, JAK JSI VYHLEDAL PANÍ VISKUPOVOU, JAK JSI TAM VZAL PANA ILJU HURNÍKA, ABY SE PODÍVAL NA TEN JEJICH SEMINÁŘ A VZNIKL GULM. JEŠTĚ TENKRÁT TAM BYL PETR EBEN. PAK TO DALO VZNIK TEDA TOMU FILMU: ZAOSTŘENO NA HUDBU, KTERÝ SE POZDĚJI ZTRATIL, ALE TŘEBA SE NĚKDY V NĚJAKÉM ARCHIVU ZASE NAJDE. JAK TO TEDA BYLO DÁL? JAKÝ MÁME ROK TEDA?“

„Ten ISME kongres byl v roce 1964, potom v tom roce 64 jsem byl hodně literárně činný v rozhledech a všech jiných časopisech, ale s tou prací jsme tak začali tak od 65. Proč? No, protože v 64 jsem poznal Kellera, který byl hodně obětavý a vstřícný. On dělal profesor Orffova institutu a učil hlavně různé hudební předměty. Když se to narodilo v 61. tak, že nebyli žáci, hledali se žáci. Tak on Keller, já nevím, jak přežil Hitlera tenkrát, protože on to byl žid. A on to byl pseudonym, ten Keller, on to byl ještě k tomu Vilém Cohn. Ale on byl ohromně humanitní a neobyčejně inteligentní, jak židé tedy bývají, ale on byl až moc geniální. On nás potom přijel navštívit do Prahy po tom čtyřiašedesátém a tam měl přednášky na pedagogické fakultě a tam si udělal jméno. Po tom 64. roce tam ještě dvakrát, nebo třikrát přijel, a samozřejmě bydlel u nás v bytě i se svojí manželkou, a říkal: „Víš co? Já si tě revanšuju. Přijed' na náš čtrnáctidenní seminář do Salcburku v létě v šedesátém pátém.“ Čili o rok později. „A budeš u nás bydlet, a budeš denně navštěvovat Orffinství, abys věděl jako co to je.“ Čili já jsem nejvíc natankoval toho orffismu do sebe v tom roce 65 v Salcburku. Takže tam jsem byl do toho tak říkajíc nejhloběji zasvěcen a oni mi nabídli pro Čechy dvě studentský stipendia. Navrhli tam Jurkoviče s Libuškou Kurkovou. Ta Libuška tam byla rok, a Jurkovič dva roky. Proč o tom mluvím? Orffovu společnost založil Pavel Jurkovič, to je pravda. Nemohla se jmenovat za starého režimu Orffova společnost! Orff je západní Němec, ještě k tomu z Mnichova, tak ta práce nesměla být propagováním západního Německa. O Rakousku si tam můžete mluvit, jak chcete, ale ne o Německu. Ta Orffova společnost nemohla vzniknout až po roce 90. Byl jsem u toho, u toho hlasování a zvolili jsme prezidentem Jurkoviče to je pravda. To byl rok 91 nebo 92 ale my jsme s tou prací začali o 30 let dříve, o čtvrt století, ale nejmenovalo se to Orffova společnost, ale začali jsme v rámci společnosti pro hudební výchovu, která tenkrát taky byla obnovena. Ta naše sekce se jmenovala: Sekce pro modernizaci hudební výchovy. Pod tímto titulem jsme dělali celou tuhle činnost od roku 64 až do politického převratu 90. let. Jurkovič

tam je jmenovaný vedoucím té správy. Nemohl být s námi spolupracovníkem od začátku, ale studoval v Salcburku. Začal tady studovat od 65. na podzim, až do konce školního roku 67, čili ten dva roky nejezdil. To byl právě Alliger a ostatní, možná jen o prázdninách, ale naše semináře probíhaly hlavně během školního roku, takže na začátku to byla skupina a já jsem ovšem nebyl nějaký zvolený vedoucí to nebylo třeba. To vzniklo tak, že za mnou přišel Iljia Hurnik a ptal se, jestli stojím o to jezdit na ty přednášky. Já toho dostávám spoustu a spoustu pozvání, ale sám o tom nic nevím, teda tak jako ty, a taky to není můj hlavní zájem, já mám jiný kompoziční zájmy. Ty bys to vzal? A já říkám: „Jo já bych to rád vzal.“ A tak všechny ty pozvánky směřovaly přes Hurnika na mě, a pak si na mě všichni zvykli, a pak to šlo vše na Poše. Ale já jsem nebyl nějaký zvolený vedoucí, prostě to se vyklubalo samo sebou, jako že já o tom vím jako dost. A mezi náma byla taková báječná shoda, že nebylo třeba mluvit o nějakém vedení. My jsme se sešli: „Hele máš čas? Jo dobrý, sejdem se jako a poradíme se den před začátkem semináře.“

„ZKUS DÁT DOHROMADY JMENOVITĚ TEN TÝM“

„Já (Poš), profesorka Viskupová, manželé Alligerovi a často se přichomýtnul někdo z kraje, co chtěl taky aby tam někdo byl zdejší, což bylo velice plodný, takže se to rozrůstalo.“

„A CO TŘEBA JISTEL?“

„Tyhle ty lidi přišli, když jsem já už byl tady a Poledňák, Jistel a oni pak dělali soustředění, kurzy na Moravě ve Znojmě, a tam už jako jsem byl v emigraci a tam jako přišli nový spolupracovníci možná už od Vás z fakulty.“

„ANO MIKULÁŠ POPOVIČ Z ÚSTÍ NAD LABEM“

„Jo, a to už jsem u toho nebyl, ale oni udělali hezký kus práce a myslím, že to vedl hlavně Pavel Jurkovič teda tohle to. Protože ten u toho byl vedl to a byl ohromně populární. Na co jsme sáhli, to se podařilo. To byli tak výborní lidi, že kam jsme přišli tak jsme udělali díru do světa.“

„V OBDOBÍ OD 61 DO DOBY EMIGRACE JSI MLUVIL O ČECHÁCH ALE PŘECI SE TO PŘENÁŠELO I NA SLOVENSKO NE? JAK SE ORFF DOTKNUL TOHO SLOVENSKÉHO PROSTŘEDÍ?“

„Ano, no stejným způsobem. Tenkrát bylo Českoslovesnko, takže tam se to dozvěděli přes noviny a rozhlas. Ono se o nás strašně psalo. Potom nám taky pomohly hodně stavby českých nástrojů orffovských. Kraslice myslím, že to byly. Začaly ty nástroje liftovat do všech škol, a tak nás podporovaly finančně. Na Slovensko, to nás pozvali prvně do Banské Bystrice, potom

do Bratislavy, potom prišlo pozvání do Prešova a pak do Košic jsme létali éroplánama. Až do Košic, celá skupina i s nástroji, a tam jsme měli vůbec největší úspěch. To už byl konec republiky a Slováci myslím mají komplex méněcennosti doted', řekl bych. Takže Češi přijedou a budou nám něco vykládat. Takže viděli, a výhoda byla, že Boženka uměla Slovensky, tak mluvila slovensky, že jsme byli přátelský. Každý večer se sedělo v hospodě a tancovalo se do půlnoci to byly nádherný zážitky. A když viděli že jsme jako oni, tak nám otevřeli srdce, a všude nás chtěli mít. Ta naše parta byla nesmírně oblíbená v celé republice a přidávali se lavinově k nám, a kdo se přihlásil tak se pro něj vždycky našla práce, třeba organizační práce nebo kontakty s inspektory. Každý se tam uplatnil. My jsme nikomu nikdy neřekli: „Ono to nejde“, ale řekli jsme: „Všichni pojd'te k nám a spolupracujte s námi.“

„ZKUS NÁM PŘIBLÍŽIT NĚJAKOU VZPOMÍNKU NA BANSKOU BYSTRICI, KDY JSTE BYLI POZVÁNI TOUTO PEDAGOGICKOU FAKULTOU A JAK JSTE PROVEDLI SEMINÁŘ, KDO TAM BYL, JAKÉ PODMÍNKY VÁM VYTVOŘILI, A TAK“

„No symposium, který organizovala Bánská Bystrica, tam byli pozváni i ti profesori a pedagogové, slovenská záležitost. Tam jsme se všichni sešli a pamatuju si, že jsme byli vyzváni ke spolupráci. A naše celá skupina tam udělala kurz. Teda ale nejlepší byl jeden z večerů, kdy děkan pedagogické hudební fakulty oznámil, že se večer půjde na salaš. Objednal tam večeri a cikánskou kapelu, a když začli hrát, tak to byl Schulwerk v nejlepší slova smyslu! Lepší to nemohlo být. To samé jsme prožívali několikrát v Bratislavě. Tam je ten františkánský centrální gotický kostel ale vespod je nádherný lokál/restaurace, a tam taky přišla a hrála cikánská kapela a tam se tančilo do půlnoci. A to byly ty styky se Slovenskem, ale i s Moravou. Byli srdeční, ohromně. Já si pamatuju a mám podobnou vzpomínku na Brno, tam si mě oblíbil Kantor. Byl to inspektor hudby Brněnského kraje, ne kantor, on už nežije, Zdeněk a ten mi dal týdenní cyklus orffovského školení po celé střední Moravě. Tak jsem vzal auto vozil jsem nástroje a navštěvoval jsem jedno to místo za druhým celý týden. Každý den jsme byli někde jinde. Taky jsme si povídali životní a rodinné příběhy. A on to byl dirigent Šlapanického sboru dětského, výborný muzikant a člověk, co měl obrovský smysl pro humor. A některé ty semináře jsme vedli my dva společně. To bylo jako, když uděláš kabaret, a my jsme si při tom vyučování dobírali jeden druhého a celý sál se bavil od rána do večera. A to nám říkali Lauren a Hardy nebo Pat a Patachon, když se Poš sejde s tímhle Zdeňkem od K. To byly nezapomenutelný, často velice humorné semináře“

„JAK JSTE JEZDILI NA SEMINÁŘE? BYLY URČENY HLAVNĚ PRO UČITELE A TAKÉ JSTE PRACOVALI S DĚTMA. A CO JSTE MĚLI V OBSAHU? CO BYLO NÁPLNÍ? JAKÁ HRA A POHYB? JAK VYPADAL SEMINÁŘ PRO DĚTI A JAK PRO KANTORY?“

„Naši konzumenti byli především učitelé, kteří učí na hudebních školách, takže měli vzdělání nejméně hudební konzervatoře, že jo. Čili to nebylo třeba se tam s nimi moc elementárně zabývat, to byli vzdělání lidé, to bylo jejich povolání, to byla ta nejsilnější větev toho Schulwerku. Kdo měl o to obrovský zájem, byli i učitelé mateřských škol, hlavně ti, co měli zájem o hudbu a do třetice učitelé obecných škol. Rozuměl jsem té práci o Schulwerku jako elementární. To slovo elementární bylo interpretováno Orffovým institutem, takže se potom mluvilo pořád o elementární hudbě, ale byl to Orffův výrok, ale nikdo nevěděl, co to je.“

„LEPŠÍ VÝRAZ BY BYL PRIMÁRNÍ, NEŽLI ELEMENTÁRNÍ“

„No jo, ale ten Orff institut píše ve slově elementární uprostřed té věty velký „E“ a zkoušel jsem to pak definovat co tím vlastně myslí. Já jsem to chápal tak, že jako skoro předškolní hudební výchova od mateřských škol přes ty mrňata řekněme do takových deseti let, řekněme 3. 4. třídy obecných škol to taky píšeš tady v tom. Protože jsem si uvědomoval, kdyby se tím Orffem strašilo, říkalo by se, to je i pro dospělé, to není jen pro Orffa, takže jsem se Orffa pak zeptal samotného. „Prosim vás, a co to je ta elementární hudba dětí?“ A on mi řekl: „No, to je když jsou ty malé děti u maminky a ještě nechodí do školky a učí se a dělat blabla platla, to je ta elementární hudba.“ To jsem ale nesměl nikde říct. Protože to není jen pro děti hudba. To jsem ale v Čechách myslel na mateřskou školu, na ty mrňata čtyř a pětiletých a potom třetí obecnou a nebo možná pátou obecnou a byl jsem si vědom, že z toho hrozilo nebezpečí. Zaprvé odklon od lidové hudby, protože bysme hráli jen samého Orffa, proto tam máme lidové a národní písně český, slezský, moravský a slovenský. A to musí být ten kámen uhelný to musí zůstat k tomu se to musí vést. To je národní kultura Čechů, Slezanů, Moravanů a Slováků.“

„A TO SE PODAŘILO?“

„To se jako podařilo, protože já jsem nefedroval tu tajuplnou elementární já jsem to prostě ignoroval a šel jsem si svojí cestou. Já jsem učil klavír už jako mladý student. A mě tatínek zemřel, když mě bylo 16 let, a protože maminka měla malou penzi, tak jsem se zeptal té své profesorky Doležalové, jestli bych mohl začít učit. Ona že ano, to bych mohl prý. Obstarala mi 3–4 privátní žáky a já jsem potom během studia byl tak známý učitel/student na Vinohradech, že na mě potom čekali rok nebo dva roky. Třeba jsem měl v záznamu lidi, které jsem nemohl všechny probrat. Mám ale zajímavou zkušenost, že když se někdo učí nástroj, jako klavír to je

nástroj, který není lehký. To dítě, když se podaří tak u toho zůstat i přes pubertu. Když začne v druhé třídě do začátku puberty, řekněme tak 12 let jo, musí dosáhnout úrovně těch snadnějších Bachů, Mozartů, Beethovenů a tak podobně. Tak u toho zůstanou, protože v pubertě oni tu hudbu už komunikují, tu hudbu citují a začnou se zajímat o divadla, koncerty, a tak. Když je ale nezačnou ti učitelé učit, jen to elementární, jako, tak se stane to, že oni se dostanou do puberty a přestane je to bavit, protože oni mají zájem už o jiný svět. Takže se nesmí ztrácet čas to je důležité. Čili já jsem to bral i v tom Salzburku, jako přípravu k přijímací zkoušce na hudební školu, kam se hlásily děti od tak 1. 2. třídy, aby mohly potom dosáhnout té úrovně v té pubertě. Já si myslím, že tady to dělají dobře. Takže jsem se ideologicky do jisté míry s tím Orffo institutem rozešel, ačkoliv tady mám ve svém archivu dodnes list od pana doktora Regnera, který ten institut vedl, a tam je písemně, že žádná elementární hudba neexistuje. Tím chtěl říct taková ta hudba, která je částečně improvizovaná, kterou si vytváří ty děti pomocí učitelů pro sebe. Jenomže mě bylo nad slunce jasné, že žádné dítě nemůže komponovat, nebo velmi těžko, jako pořádně myslím. Zrovna né tak žádný učitel na obecné hudební a mateřské škole. Že se můžou sem a tam pokusit. Já jsem nedělal nic jiného, ale věděl jsem, a pak jsem si uvědomil, že je cennější, když s nimi třeba nacvičím nějakou pohádku na téma třeba lidové písničky německý nebo to, na co by se oni rozpomněli. Prostě ten národní poklad je esteticky a hodnotou převyšuje, tyhle pokusy o tu elementární kompozici, která nikdy neměla žádnou velikou úroveň, ani na Orff institutu. Je třeba spojovat oba ty póly, jak jsem řekl, tu národní lidovou hudbu s tím Orffovým Schulwerkem“

„Já bych řekl, že ten Orffův systém vlastně umožňuje vstup hudby do vědomí dítěte. A ten vstup má právě pochopit výrazovými a formotvornými prostředky, jako základ pro rozvoj hudebnosti a citové kultivace člověka. A když to člověk pozná, tak už potom za tím jde a tím se hudba stává potřebou. A aby se hudba stala potřebou pro život každého člověka, tak je nutné naučit ty elementární nebo primární výrazové prostředky a naformovat je a od těch základních to všechno naučit.“